

Цыху Хуэфашэхэм Теухуа Дунейпсо Джэпсальэ

1948

Federation of Caucasian Associations

Kaffed

Дунэепстэу къэрал зэгохьэныгъэм и зэфэсэу 1948
гъэм тыгъэгъазэм и 10-м щылагъэм къыщаштагъ 217 А
(III) зиномер унашъомкIэ.

Цыф Фэшъуашэхэм Афэгъэхьыгъэ Дунэепстэу
Джэпсальэ

Дунэепстэу Къэрал Зэгохьэныгъэм (ДКЪЗ) и
Зэфэсым егъэIу;

Дунэепстэу цIыфыгъэм къыхиубытэрэ хэтрэ зы
цIыфи зэгохьэныгъи;

мы джэпсальэр сыдигъуи янэгу кIагъэтызэ, мыш
къыщыхэщырэ цIыф фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэхэмрэ
янэIэ зэрэтырагъэтырэм, фашIырэ лъытэныгъэм
егъэджэныгъэ-гъэсэнныгъэ гъогукIэ
зырагъэужьынэу;

хэгъэгу кIоцIхэми дунэепстэуми кIо къэсми нахьы
зыщызыужьырэ амалхэр зыфагъэшъхьэпэзэ мы
зэгохьэныгъэм хэт къэралхэм ежьымэ
ялъэккъхэри, яунашъо кIагъэтырэ нэмыкIрэ
къэралмэ ялъэккъхэри къызэкIиубытэу,
дунэепстэуми тэдэрэ чIапIи мы цIыф
фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэхэмрэ къыщаштэным,
лъэшэу щызэрагъэкIоным, шагъэцэкIэным
фэкъудынхэу,

цIыф фэшъуашэхэм афэгъэхьыгъэу цIыф жьугъэхэми
лъэккъхэми язэфэдэ идеал

шапхъэхэр къэзыгъэуцурэ мы дунэепстэу
джэпсальэр.

1-нэрэ пычыгъу

ЦIыф пстэури шъхьэфитэу, ялъытэныгъэрэ
яфэшъуашэхэмрэкIэ зэфэдэу къалъфы. Акъылрэ
зэхэшIыкI гъуазэрэ яIэшъы, зыр зым зэкъош зэхашIэ
азфагу дэлъэу зэфыщытынхэ факъ.

2-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цIыфи зэфэдэу фит мы джэпсальэм хэт цIыф
фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэхэмрэ
зыфигъэшъхьэпэнэу, зыщыщ расэм, ышъо,

б з ы л ь ф ы г ь э - х ь у л ь ф ы г ь э у з э р э щ ы т ы м , ы б з э , ы [ы г ь
д и н ы м , п о л и т и ч н э е н э м ы к [р э е п л ь ы к [э у и [э м ,
л ь э п к ь э у е ц [ы ф к у п э у к ь ы з ы х э к [ы г ь э м , м ы л ь к о у
и [э м , к ь ы з ы щ а л ь ф ы г ь э м е м ы л ь ы т ы г ь э у
з э х э д з ы н ч ь э у , ф э г ь э к [о т э н ы г ь э н ч ь э у .

А щ н э м ы к [э у , к ь э р а л ш ь х ь э ф и т и , н э м ы к [ы м и у н а ш ь о
к [э т и , з ы ш ь х ь э ф и т ы ж ь н ы г ь э (а в т о н о м и е) з и м ы [и ,
н э м ы к [р э у з ы ш ь х ь э ф и т ы н ы г ь э л ь а х ь э з ы т е л ь и , с ы д
ф э д э р э к ь э р а л ы м и ц [ы ф э у щ ы т м и х э т р э ц [ы ф и
з э х э д з ы н ы г ь э ф а ш [ы х ь у щ т э п з ы щ ы щ к ь э р а л ы м
и п о л и т и ч н э е ю р и д и ч е с к э с и с т е м э е д у н э е п с т э у
к ь э р а л х э м а з ф а г у щ ы р и [э с т а т у с ы м к ь ы х э к [э у .

3-н э р э п ы ч ы г ь у

П с э у н ы р , ш ь х ь э ф и т ы н ы р , щ ы н э г ь о н ч ь а г ь э р х э т и
и ф э ш ь у а ш .

4-н э р э п ы ч ы г ь у

Х э т и п щ ы л [э у п л ь ы т э е п щ [ы л [ы п [э и б г ь э т ы х ь у щ т э п ,
с ы д ф э д э ш [ы к [э у и п щ ы л [ы г ь э р , п щ ы л [щ э н -
к ь э щ э ф ы н ы р з ы м и ф э б д э м ы х ь у н э у к ь о д ы .

5-н э р э п ы ч ы г ь у

Х э т и л ь э ш ы г ь э е п х ь э л [э х ь у щ т э п , ж ь а л ы м ы г ь э к [э ,
ц [ы ф ы г ь э м к ь е м ы з э г ь э у е и н а п э з ы г ь э у л ь и и н
ф э д э к [э у д э з е к [о , а щ ф э д э т а з ы р т е п л ь х ь э
х ь у щ т э п .

6-н э р э п ы ч ы г ь у

Х э т и ф э ш ь у а ш т э д э р э ч [а п [и ц [ы ф э у , ю р и д и ч е с к э
л и ц о у к ь ы щ а л ь ы т э н э у .

7-н э р э п ы ч ы г ь у

Х э т р э ц [ы ф и к ь э р а л х а б з э м и п а ш ь х ь э щ ы з э ф э д ы к [и
к ь э р а л х а б з э м к ь э у х ь у м э н ы г ь э х э р з э х э д з ы н ч ь э у ,
я з э ф э д э у з ы ф а г ь э ш ь х ь э п э н э у ф и т . Х э т и
з э х э д з ы н ч ь э у , з э ф э д э у ф э ш ь у а ш м ы д ж э п с а л ь э м
к ь е м ы з э г ь э у , з э х э д з з ы х э л ь [о ф ш [а ш ь о х э м и , а щ
ф э д э [о ф ш [а ш ь о м э с ы д ф э д э у и а т е г ь э г у ш х о н м и
к ь ы щ а у х ь у м э н э у .

8-н э р э п ы ч ы г ь у

Х э т р э ц [ы ф и ф и т ы н ы г ь э и [х а б з э ш ь х ь э [э м е к ь э р а л
х а б з э м к ь ы р и п э с ы р э ц [ы ф ф э ш ь у а ш э х э р з ы у к ь о р э
[о ф ш [а ш ь о к ь ы з е х ь у л [э к [э ф и т ы н ы г ь э з и [э
у х ы я к [о х э м з а ф и г ь э з э н э у , з ы к ь а р и г ь э у х ь у м э н э у .

9-н э р э п ы ч ы г ь у

Хэтрэ ц[ыфи лажьэ имы[эу аубыти, агъэт[ыси,
егъэзыгъэк[э нэмык[рэ ч[ап[э афи хъущтэп.

10-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ ц[ыфи фитыныгъэ и[ифэшъуашэхэмрэ
ипшъэрылхэмрэ аухэсыык[и ежъымзылажьэ
къытыралхъэ зыхъук[э зымиш[омыл[ык[эу, зыми
иунашъо к[эмытэу, зымиимытелхъэу щыт ухыяк[о
шхъэфит псэфитыр зэфагъэк[э ык[и нафэу и[оф
ригъэплъынэу фэенэу.

11-нэрэ пычыгъу

Зылажьэ/ш[эпхъэджагъэ зытыралхъэрэ хэтрэ
ц[ыфи зиухыижъыным пае зыфэныкъошт
щынэгъончъагъэхэр зыщигъотынэу щыт ухыигъо
нафэмик[эухэу, къэралхабзэмтетэу
агъэкъончафэк[э хыеу къалътэ, мыхыяшъо
къыраплъырэп.

Хэти агъэкъуанчэ хъущтэп, зеш[э лхъаным
къэралхабзэк[э едунэепстэу хабзэк[э
ш[эпхъэджагъэу амылътэщтыгъэ зы[оф
зэриш[агъэм еыш[апхъэу къащыхъу горэ
зэримыш[агъэм къыхэк[ык[э. Хэти ш[эпхъэджагъэ
зеш[эм фэгъэуцугъэу щытыгъэ тазырымнахъыбэ
тыралхъэ хъущтэп.

12-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ ц[ыфи игъэш[эунае, иунагъо, иунэе
зэрэзэраш[эхэрэ ш[ык[эхэм шхъэусыгъончъэу зыри
къыхэ[эбэхъущтэп, инапэ, ыц[э къе[усэхъущтэп.
Хэти фитыныгъэ и[мышфэдэ къыхэ[эбэныгъэхэм
къэралхабзэк[э зыкъащаригъэухъумэнэу.

13-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ ц[ыфи фитыныгъэ и[зыхэтрэ зыкъэрали
ич[ыналхъэшхъэфитэу щызек[онэу, щыпсэунэу.

Хэтрэ ц[ыфи фитыныгъэ и[ежъыикъэрали ахэтэу
тэдэрэ къэрали икощык[ынэу ык[и ик[эрык[эу
къыгъэзэжъынэу.

14-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ ц[ыфи фитыныгъэ и[жхалымыгъэ/лые
къырахынэу зыхъурэм, нэмык[рэ къэралышхъэ
ригъэзынэу, шхъээегъэзныгъэ амалхэр
зыфигъэшхъэпэнэу.

Ау ишъыпкъап[эк[э политичнэу щымыт
ш[эпхъэджагъэхэм едунэепстэу къэрал
зэгохъэныгъэмимурад, ибзыпхъэхэм къемызэгърэ

ГофшIашъохэм къахэкIырэ дэодапшъэхэмкIэ мы
фитыныгъэр зыфэбгъэшъхъэпэ хъущтэп.

15-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI зыкъэралым ицIыфэу
щытынэу.

Хэтрэ цIыфи зицIыфэу щыт къэралым
шъхъэусыгъончъэу хэбгъэкIы е нэмыкIрэ къэралым
ицIыф хъунэу иIэ фитыныгъэм хэбгъэны хъущтэп.

16-нэрэ пычыгъу

Зыныбжъ икъугъэ хэтрэ бзылъфыгъи хъулъфыгъи
фитыныгъэ иI къызыхэкIыгъэ лъэпкъым, зицIыфэу
щыт къэралым е динэу ыIыгъым къыхэкIэу зы
пэрыогъуи къыфэмыуцоу, фитэу къыщэнэу,
дэкIонэу, унагъо ышIэнэу.

Зэрэщэн-зэдэкIоным фэгъэхьыгъэ зэзэгъныгъэр
(нэчыхъэр), зэрэщэщт-зэдэкIощтхэм ежъмэ я
шъхъэфитыныгъэ шъыпкъэрэ яшIоигъоныгъэ
икъурэкIэ агъэпсы.

Унагъуэр, цIыфыбэ-лъэпкъ псэукIэм и лъэбжъэ
шъхъаIэшъы, ар цIыф жъугъэми къэралыми
къеухъумэ.

17-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI ежъм иунаеу е
нэмыкIрэхэр иIэхъэгъоу мылъку зригъэIэнэу.

Хэтрэ цIыфи шъхъэусыгъончъэу имылъку къыIыпхы е
хэбгъэны хъущтэп.

18-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цIыфи гупшысэ, зэхашIэ ыкIи дин фитыныгъэ
иI. Мы фитыныгъэм къызэкIеубытэ изакъоу е купэу,
нафэу е унаеу (шъэфэу) итхъафэIорышIэнхэр,
идинкIэ шIапхъэхэр нэрылъэгъоу аригъэшIэн,
ыгъэзэкIэн фитыныгъэри.

19-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI зэрэфэеу гупшысээнэу,
игупшысэхэр къыIотэнэу. Мы фитыныгъэм
къыхеубытэ цIыфыр игупшысэхэм фэшIыкIэ зыми
къымыгъэгумэкIынэу, къэралыгъо гъунапкъэхэм
ямылътыгъэу шIэныгъэхэр, гупшысэхэр сьд
фэдэрэ гъогукIи къылътыхъон, къыгъотын,
зыIэрыгъэхъэн фитыныгъэри.

20-нэрэ пычыгъу

Хэти фитыныгъэ иI Iэшэнчъэу, зэо-бэнэнчъэу
зэфэсынэу, хасэ зэхиччэнэу, зэхэщэгъэ хасэм
хэхьэнэу.

Хэти зы хасэ хэхьэнэу ебгъэзы хьущтэп.

21-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI занкIэу ежъым ефитэу
къыхихыгъэ лIыкIомэ яIэкIэ къэралым изегъэкIон
Iофхэм ахэхьэнэу, ахэлэжьэнэу.

Хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI икъэрали цIыф жьугъэми
Къыфызэригъэпэшрэ амалхэр зэхэдзынчъэу,
пстэуми афэдэу зыфигъэшъхьэпэнэу.

Хьыкумэт Iэшъхьэтетныгъэм илъабжъэр къэралым и
цIыф жьугъэм ишIоигъоныгъэ ары. АшIоигъоныгъэр
къэнафэшъэф шIыкIэм тет хэхыныгъэ фит зафэхэу е
цIыфмэ яшIоигъоныгъэхэр шъхьэфит-псэфитэу
къызэрэгъэлъэгъошъущт нэмыкIрэ шIыкIэхэу,
зыныбжь икъугъэ цIыф пстэуми афызэIухыгъэу,
яIэIэтхэми зэфэдэ кIуачIэ яIэу, пIэлъэ
гъэнэфагъэкIэ къытырагъэзэжьырэхэмкIэ.

22-нэрэ пычыгъу

ЦIыф жьугъэм зэрэщыщым елъытыгъэу хэтрэ цIыфи
социалнэ къэухъумэныгъэ фэшъуаш. Къэрал
кIуачIэкIэ екъэралыгъомэ язэдэIэпыIэкIэ ыкIи
хэтрэ къэрали ежъым игъэпсыкIэрэ иамалхэмрэ
ялъытыгъэу хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI инапэрэ
ицIыфыгъэрэкIэ гупсэфэу зэрэзиужьын ылъэкIыщт
экономикэ, социалнэ ыкIи шIэнхабзэ IофкIэ
зыфэныкъошт амалхэр рагъэгъотынэу.

23-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI лэжьэнэу, фитэу иIоф
къыхихынэу, зэфагъэкIэ ыкIи фэшIу амалхэмкIэ
лэжьэнэу ыкIи Iофынчъагъэм къыщаухъумэнэу.

Хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI зэхэдзынчъэу зэфэдэ Iоф
фэшI зэфэдэ уасэ къыратынэу.

Хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI ежъыри иунагъуи цIыфым
фэшъошэн псэукIэ иIэу зыгъэпсэун, ищыкIагъэ
хъумэ зылыIэсышъунэу щыт сыд Фэдэр социалнэ
къэухъумэныгъэхэмкIэ кIэгъэпытагъэу зы псэукIэ
амал къезытын зылъэкIынэу зы лэжьэпкIэ фэшIу
къыIэрыхьэнэу.

Хэтрэ цIыфи фитыныгъэ иI ежъы ишIуагъэ пае хасэ
(профсоюз, сендикэ) зэхиччэнэу, ащ фэдэ
зэхэшагъэм хэхьэнэу, хэтынэу.

24-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иІ зигъэпэсэфынэу, ынэгъу
зыригъэужынэу, пстэуми афэмыдэу илэжьэгъу
пІалъэ цІыф фэшъуашэ шапхъэм итэу
къыфагъэпсынэу, пІэлъэ гъэнэфагъэкІэ илэжьапкІи
къыратызэ гъэпсэфакІо дэкІынэу.

25-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иІ ежьыри иунагъуи
узынчъэн, тхъэгъо фэшъуашэ иІэу псэун пае
шхыныгъо, шъуашэ, унэ ыкІи медицинскэ ІэпыІэгъу
ыгъотынэу. Хэти фитыныгъэ иІ, Іофынчъагъэ,
сымэджагъэ, фыкъуагъэ, лІыгъобагъэ, шъузэбагъэ,
жьыгъэ ыкІи ежьым имыІэшІагъэ Іофыгъомэ
къахэкІэу амалынчъагъэ, тхъэмыкІагъэ къылъысэу
щытмэ къаухъумэнэу.

Ныхэмрэ сабийхэмрэ фитыныгъэ яІ ялыеу
къыкІэлъыплъынхэу, къыдэІэпыІэнхэу. Зэрэщэгъэ
зэлІ-зэшъуз ибынэуи зэмышъхъэгъусэмэ
къалъфыгъэуи щэрэт, сабий пстэуми азы социалнэ
къэухъумэныгъэ амалхэр язэфэдэу
афагъэшъхъапэ.

26-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фит гъэсэныгъэ зэригъэгъотынэу.
Анахъ макІэмэ пэублэ ыкІи лъэбжъэ гъэсэныгъэр
ахъщэнчъэу арагъэгъоты. Пэублэ гъэсэныгъэр
уимыІэнкІэ амал имыІэу, егъэзыгъоу щыт. Техникэ
ыкІи ІэшІагъэ гъэсэныгъэр хэти фызэІухыгъэщт.
Апшъэрэ гъэсэныгъэр зэхэдзынчъэу хэти
фызэІухыгъэу щытын фае ежьым исэнауш (талант)
елъытыгъэу.

Гъэсэныгъэр цІыфым ицІыфыгъэм икъоу
зыригъэужьыным фэшІоу гъэпсыгъэу ыкІи цІыф
фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэ шъхъаІэхэмрэ афашІырэ
уасэр, лъытэныгъэр ыгъэлъэшыным, кІигъэпытэным
фэунэтІыгъэу щытын фае. Гъэсэныгъэм цІыфхэр
ригъэггушІун фае расэ пстэуми, лъэпкъ пстэуми,
дин куп пстэуми азфагу гулъытэ, зэгурьІо,
зэфэшІуныгъэ, зэныбджэгъугъэ дэлъынэу ыкІи
мамырныгъэр къыухъумэным пае Дунэепстэу
Къэрал Зэгохъэныгъэм ригъэкІокІырэ лъэжьыгъэм
зыригъэужьэу щытын фае.

Сабиймэ арагъэгъотыщт гъэсэныгъэр зыфэдэщтыр
къыхэзыхынэу фитыр, пстэуми апэрэу янэрэ-ятэрэ
ары.

27-нэрэ пычыгъу

Хэти фитыныгъэ иІ цІыф жъугъэ шІэнхабзэ псэукІэм
фитэу хэхъэнэу, хэлэжьэнэу, гъуазджэр
зыфигъэшъхъэпэнэу, шІэныгъэ зыужьыныгъэм
хэлэжьэнэу ыкІи ар зыфигъэшъхъэпэнэу.

Хэти фитыныгъэ иІ ежъым къыгъэшІыгъэ шІэныгъэ,
жабзэ (литературэ), гъуазджэ ІэшІагъэхэм
мылکوу, пкІэу, уасэу, лъытэныгъэу къапакІорэр
къыфаухъумэнэу.

28-нэрэ пычыгъу

Хэти фэшъуаш мы джэпсалъэм къыщыхэщырэ цІыф
фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэхэмрэ
зэрагъэцэкІэшъунэу зысоциалнэ ыкІи дунэепстэу
гъэпсыкІэ системэ щыІэнэу.

29-нэрэ пычыгъу

Хэти ежъы ицІыфыгъэ фитэу ыкІи икьоу
зыригъэужьынэу амал къезытырэ цІыф жъугъэми
къэралми фишІэжъын фаеу пшъэрылхэр иІэх.

Хэти ифэшъуашэхэр зыфигъэшъхъапэ ыкІи
ифитыныгъэхэр зэрихъэ зыхъукІэ, нэмыкІми
яфэшъуашэхэмрэ яфитыныгъэхэмрэ афадэн, ахэмэ
лъытэныгъэ къафегъэшІыгъэн ыкІи демократичэскэ
цІыф жъугъэм зэдыриІэ шэнхабзэр (этиккэр), цІыф
жъугъэ гъэпсыкІэр, щыІакІэр егъэшІокІоным
иамалхэр къэухъумагъэ хъуным пае фэшІэу къэрал
хабзэкІэ агъэнэфэгъэ гъунапкъэмэ япхыгъэу
щытыщт.

Сыдэущтэуи орэхъу, мы цІыф фэшъуашэхэмрэ
фитыныгъэхэмрэ зыфэбгъэшъхъэпэ, зепхъэ
хъущтэп Дунэепстэу Къэрал Зэгохъагъэм и
гурылх-гурышІэхэмрэ ибзыпхъэхэмрэ
(принципхэмрэ) адимыштэу, апэшІуекІоу.

30-нэрэ пычыгъу

Мы джэпсалъэм къыхиубытэрэ зы хэбзэ гъэуцугъи
зыгурыбгъаІо хъущтэп мышкъыщиІотыкІыгъэ хэбзэ
гъэуцугъэмэ ащыщ горэр ыІэтынэу, иукъонэу хэтрэ
зыкъэрали, купи, нэбгыри фитыныгъэ риты фэдэу.